

Przetładowywanie operatorów, dziedziczenie

Wykład 6

Przeładowywane operatorów

- Jest bardzo wygodną metodą, zamiast definiować funkcje typu `add` itp. możemy użyć odpowiednich operatorów
- Przeładowanie operatora dokonuje się definiując własną funkcję o nazwie `operatorX`, gdzie `X` oznacza symbol interesującego nas operatora
  - Może być funkcją składową
  - Może być globalną funkcją
- Lista operatorów, które można przeładowywać
  - `+, -, *, /, %, ^, &, |, ~, !, =, <, >, +=, -=, *=, /=, %=, ^=, &=, |=, <<, >>, >>=, <<=, ==, !=, <=, >=, &&, ||, ++, --, \, ', ->*, ->, new, delete, (), [],`
- Natomiast następujące operatory nie mogą być przeładowywane
  - `., .*, ::, ?:`

Przetładowywane operatorów...

- Nie można wymyślać swoich operatorów
- Nie można zmieniać priorytetów operatorów
- Nie można też zmienić argumentowości operatorów, czyli tego czy są jedno- czy dwuargumentowe
- Nie można również zmieniać łączności operatorów
- Dla każdej klasy następujące operatory są generowane automatycznie
  - `=`, `&`(jednoargumentowy - pobranie adresu), `new`,
`,`, `delete`

Funkcja operatorowa jako funkcja składowa

- Jeżeli definiujemy składową funkcję operatorową to przyjmuje ona zawsze o jeden mniej argument niż ta sama funkcja napisana w postaci funkcji globalnej
- Funkcja ta nie może być typu `static`, bo w jej działaniu bierze udział wskaźnik `this`
- Nie mogą istnieć dwie funkcje operatorowe pracujące na tych samych argumentach (zdefiniowane jako funkcja globalna i funkcja składowa)
- W tym wypadku po lewej stronie operatora zawsze musi stać obiekt klasy, dla której ten operator jest zdefiniowany
  - `Obiekt1 + Obiekt2;`
  - `Obiekt1.operator+(Obiekt2) ;`
- Przykład `cpp_6.1`

Funkcja operatorowa jako funkcja globalna

- Nie musi być funkcją zaprzyjaźnioną
- Jeżeli wymaga dostępu do zmiennych prywatnych to musi być zaprzyjaźniona
- Dzięki globalnym funkcjom operatorowym można zdefiniować operatory do klas już istniejących np. bibliotecznych
  - W przypadku takich klas muszą one udostępniać odpowiedni interfejs (w szczególności dostęp do składowych)
- Nie ma takiego ograniczenia jak dla funkcji operatorowej zdefiniowanej jako metoda
- Przykład `cpp_6.2`

Przemienność

- Funkcja operatorowa będąca funkcją składową klasy wymaga, aby obiekt stojący po lewej stronie operatora był obiektem tej klasy
  - `CFraction CFraction::operator*(int i);`
  - `aFraction = bFraction * 2; //OK`
  - `aFraction = 2 * bFraction; //Błąd`
- Zwykła funkcja globalna nie ma tego ograniczenia
  - `CFraction operator*(int i, CFraction K);`
`//Argumenty mogą być w odwrotnej kolejności`
  - Oczywiście przy wywołaniach z niezgodnością typów muszą być zdefiniowane odpowiednie konwersje

Operatory, które muszą być funkcjami składowymi

- Operator przypisania =
  - Generowany automatycznie przez kompilator, tak że przepisuje obiekt składnik po składniku
    - Nie zawsze dobry - wskaźniki
  - Nie jest generowany automatycznie w sytuacjach
    - Jeżeli klasa ma składnik `const`
    - Jeżeli klasa ma składnik będący referencją
    - Jeżeli klasa ma składową klasę, w której operator przypisania jest prywatny
    - Jeżeli klasa ma klasę podstawową z prywatnym operatorem przypisania
  - Nie jest dziedziczony
  - Na ogół zawiera
    - Część destruktorową
    - Część konstruktorową
- Przykład `cpp_6.3`

Operatory które muszą być funkcjami składowymi...

■ Operator []

- Przeciądowany operator [] powinien mieć działanie podobne do działania w stosunku do typów wbudowanych
  - Z tego powodu powinien być zadeklarowany `klasa& klasa::operator[] (unsigned i);` czyli zwracać referencję do pojedynczego elementu tablicy o indeksie `i`
  - Możliwe będzie wtedy wykonanie
    - `a = tab[i];`
    - `tab[i] = a;`

■ Przykład cpp_6.3a

Operatory które muszą być funkcjami składowymi...

■ Operator `()`

- Może przyjmować dowolną liczbę parametrów
- Może posłużyć do indeksowania wielowymiarowych tablic
  - `tab(1,2,3);`
- Może też upraszczać zapis, nie musimy wywoływać funkcji tylko wystarczy sam operator `()`
- Bardzo przydatny operator przy wykorzystaniu funktorów z algorytmami STL

■ Operator `->`

- Rzadko używany
- Przydaje się gdy piszemy klasę, której obiekty pełnią rolę podobną do wskaźników
- Wykorzystany między innymi przy tworzeniu klasy `auto_ptr` z STL-a

Operator new i delete

- W stosunku do klas funkcje przetwarzające te operatory są zawsze typu `static`, nawet jeśli tego nie zadeklarujemy
  - Przydają się kiedy chcemy uzyskać jakąś dodatkową funkcjonalność np. statystykę
  - Tworzymy obiekty w predefiniowanej wcześniej pamięci
  - Używamy niestandardowej biblioteki do tworzenia nowych obiektów
- Istnieją również globalne wersje tych operatorów
  - `void* operator new(size_t sz)`
  - `void operator delete(void* m)`
- Przykład cpp_6.3b

Operatory pre i post ++ --

- Operatory preinkrementacji ++ i -- działają jak zwykłe inne operatory jednoargumentowe
- Problem z operatorami postinkrementacji ++ i --, których w normalny sposób nie da się przetładować
  - Rozwiązano ten problem deklarując te operatory jak dwuargumentowe
  - `CPoint CPoint::operator++(int)`
  - Tworzony jest obiekt tymczasowy, o czym należy pamiętać przy optymalizacji
- Przykład cpp_6.4

Operator << i >>

- Przy przetładowywaniu tych operatorów w stosunku do klasy `iostream` możemy je zdefiniować tylko jako globalne funkcje
- Funkcja operatorowa musi pracować na zmiennych lub metodach globalnych
- Ewentualnie musi być zaprzyjaźniona z naszą klasą, jeżeli ma pracować na zmiennych prywatnych
- Przykład `cpp_6.4`

Dziedziczenie

- Dziedziczenie to technika umożliwiaющая zdefiniowanie nowej klasy z wykorzystaniem klasy już istniejącej
- Nowa klasa staje się automatycznie nowym typem danych
- Klasę z której dziedziczymy nazywamy klasą bazową lub podstawową
- Klasa która odziedzicza składniki i metody po innej klasie nazywana jest klasą pochodną

Możliwości klasy pochodnej

- Definiowanie dodatkowych danych składowych
- Definiowanie nowych metod
- Definiowanie metod, które już istnieją w klasie podstawowej
  - W szczególności związany z tym aspektem polimorfizm, a nie zwykłe zasłanianie nazw
- Klasa pochodna tworzy w pewnym sensie zagnieżdżony zakres
  - Powoduje np. zasłonięcie składników lub/i metod

Sposób zapisu dziedziczenia

- W najprostszym przypadku dziedziczenie zapisuje się następująco
  - `class CNowa : public CBaza {
... //nowe elementy klasy }`
- Tworzymy klasę **CNowa**, która otrzymuje wszystkie składniki i metody klasy **CBaza**
  - Nie zawsze mamy dostęp do wszystkich składników lub/i metod
  - Natomiast niezależnie czy mamy dostęp czy też nie to dziedziczone jest wszystko
- Przykład cpp_6.5

Dostęp do składników klasy podstawowej

- Prywatne składniki klasy podstawowej
  - Do takich składników klasa pochodna nie ma bezpośredniego dostępu
  - Możliwy jest dostęp poprzez odziedziczone funkcje składowe jeżeli oczywiście nie są one prywatne
- Nieprywatne składniki i metody klasy bazowej są dostępne dla klasy pochodnej
  - Tutaj pojawia się dopiero różnica w dostępie **private** i **protected**
  - Inne klasy mają dostęp tylko do składników i metod publicznych, natomiast klasy pochodne mają również dostęp do danych i funkcji w zakresie **protected**
  - Słowo **protected** zostało wymyślone na potrzeby dziedziczenia

Dostęp do składników klasy pochodnej

- Dostęp do odziedziczonych składników w klasie pochodnej zależy od sposobu dziedziczenia
  - Przy dziedziczeniu `public (class CNowa : public CBaza)` odziedziczone składniki `public` i `protected` pozostają takie niezmienione
  - Przy dziedziczeniu `protected (class CNowa : protected CBaza)` odziedziczone składniki zarówno `public` i `protected` stają się `protected`
  - Przy dziedziczeniu `private (class CNowa : private CBaza)` odziedziczone składniki stają się prywatną własnością klasy pochodnej

Deklaracje dostępu

- Jeżeli chcemy ukryć większość składników i metod z klasy podstawowej, ale pozostawić kilka widocznych to możemy zastosować deklarację dostępu
  - Należy wtedy w klasie pochodnej wyspecyfikować po etykiecie **public** lub **protected** tylko nazwy interesujących nas składowych i metod
    - **public: //protected:**
    CBaza::skladowa;
    CBaza::metoda;
  - Nie rozróżniamy wtedy przeladowanych nazw
- Deklaracja dostępu może jedynie powtórzyć dostęp, nie może go zmieniać
- Przykład cpp_6.6

Elementy niedziedziczone

- Należy pamiętać, że nie zostają odziedziczone w klasie pochodnej
  - Konstruktory
    - Umożliwia inicjalizowanie dodatkowych składników, które umieszczono w klasie pochodnej
  - Operator przypisania (=)
    - Należy pamiętać, że jeśli nie zdefiniujemy tego operatora w klasie pochodnej to w razie potrzeby zostanie wygenerowany automatycznie ten operator (będzie kopiował składnik po składniku)
      - Ale w częściowo inteligentny sposób, tzn. jeśli w klasie podstawowej jest ten operator zdefiniowany to zostanie użyty
  - Destruktor
    - Często unieważnia działanie konstruktorów, przez co jeśli konstruktory nie są dziedziczone to destruktory też

Dziedziczenie wielopokoleniowe

- Nie ma ograniczeń w tworzeniu kolejnych klas pochodnych
  - ```
class A {
    ...};
class B: public A {
    ...};
class C: public B {
    ...};
```
- W tym momencie ujawnia się znaczenie rodzaju dziedziczenia (**public**, **protected**, **private**)
- Przykład cpp\_6.7

# Kolejność wywoływania konstruktorów

- W klasie pochodnej w pewnym sensie tkwi klasa podstawowa
- Tworzenie klasy pochodnej to dobudowanie elementów do klasy podstawowej
  - Dlatego pracują dwa konstruktory (klasy podstawowej i pochodnej)
- Do pracy najpierw rusza konstruktor klasy podstawowej, a dopiero potem klasy pochodnej
- Przykład `cpp_6.8`

# Konstruktor klasy pochodnej

- Konstruktor klasy pochodnej tworzy się w znany już sposób
- Należy pamiętać, że na liście inicjalizacyjnej konstruktora klasy pochodnej trzeba umieścić konstruktor klasy podstawowej chyba, że
  - Klasa podstawowa nie ma żadnego konstruktora
  - Ma konstruktory, a wśród nich jest konstruktor domyślny
  - ```
class B : public A {  
    public:  
        B() : A(param) {}  
}
```
  - Na liście inicjalizacyjnej umieszcza się tylko konstruktory klas podstawowych bezpośrednich, czyli znajdujących się o jeden poziom wyżej w hierarchii
- Przykład cpp_6.9

Przepisywanie składnik po składniku (operator =)

- Jeżeli klasa podstawowa ma operator przypisania (zdefiniowany i nieprywatny) to wygenerowany operator przypisania dla klasy pochodnej skorzysta z niego
- Jeżeli klasa zawiera jakiś składnik `const` lub będący referencją to operator przypisania nie jest generowany automatycznie
  - Wtedy musimy stworzyć taki operator samemu
- Tak jak przy zwykłej klasie nie ma sensu definiować operatora przypisania jeżeli zostanie on wygenerowany przez kompilator i będzie działał dobrze

Konstruktor kopiujący

- Jeżeli nie zdefiniujemy konstruktora kopiującego to klasa pochodna wygeneruje go sobie sama
- Konstruktor kopiujący nie zostanie stworzony gdy
  - Klasa zawiera jako składniki inne klasy, które mają niedostępny konstruktor kopiujący
  - Podobnie jest z klasą podstawową
  - W takich sytuacja należy samemu go zdefiniować
- Kompilator wygeneruje konstruktor kopiujący dla obiektów **const** tylko wtedy, gdy wszystkie klasy podstawowe i składniki tej klasy zagwarantują argumentowi nietykalność
  - Czyli wszędzie konstruktor kopiujący powinien być zadeklarowany wg. schematu **Klasa::Klasa(const Klasa& K)**
- Jeżeli nie ma faktycznej potrzeby to nie definiujemy tego konstruktora, pozwalamy kompilatorowi na automatyczną jego generację